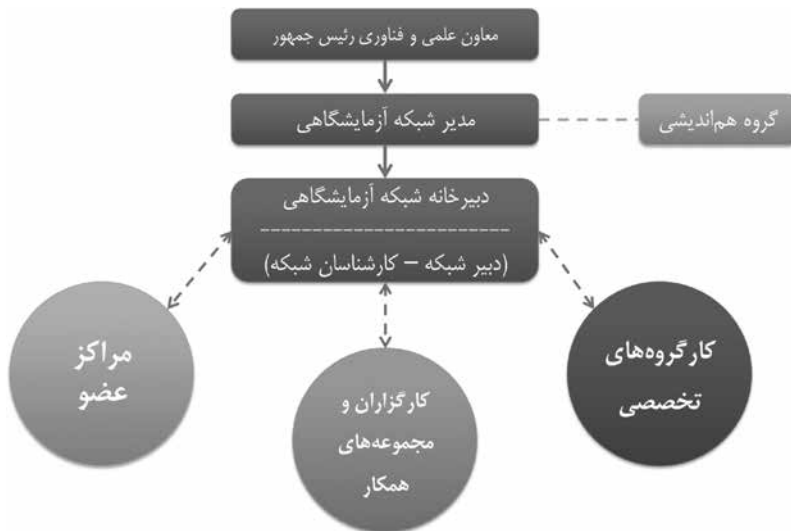

معرفی و آشنایی با شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی ایران

مقدمه

پایه و اساس پیشرفت و دستیابی به فناوری‌های جدید، انجام پژوهش‌های کاربردی، منظم و دارای برنامه است که دسترسی محققان به تجهیزات آزمایشگاهی پیشرفته و استاندارد را طلب می‌کند. در کشور ما با وجود سرمایه‌گذاری فراوان در خرید تجهیزات پیشرفته و ایجاد آزمایشگاه‌های گوناگون، همواره به دلیل ناکارآمدی سیستم خدمات‌دهی این آزمایشگاه‌ها، محققان با مشکل دسترسی به سرویس آزمایشگاهی مناسب مواجه بوده‌اند و تقاضا برای خرید تجهیزات جدید همیشه وجود داشته است. یکی از راهکارهای اجرایی مدیریت این موضوع، ایجاد شبکه‌ای جامع از توانمندی‌های آزمایشگاهی کشور در حوزه فناوری‌های پیشرفته و راهبردی است. به همین منظور، حسب دستور آقای دکتر سورنا ستاری، معاون علمی و فناوری رئیس جمهور، شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی ایران با هدف هم‌افزایی توانمندی‌های آزمایشگاهی کشور در حوزه‌های مختلف فناوری‌های پیشرفته و راهبردی، از ابتدای تیرماه سال ۱۳۹۳ فعالیت خود را آغاز کرد.

پیشینه شبکه آزمایشگاهی

شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی، نمونه توسعه یافته‌ای از شبکه آزمایشگاهی فناوری نانو است. شبکه آزمایشگاهی فناوری نانو در سال ۱۳۸۳ زیرمجموعه ستاد توسعه فناوری نانو شکل گرفت تا دسترسی پژوهشگران و صنایع فعال در حوزه فناوری نانو را خدمات آزمایشگاهی تخصصی

❖ بهبود کیفی و افزایش کمی خدمات آزمایشگاهی در حوزه‌های فناوری راهبردی؛
 ❖ تسهیل در دسترسی پژوهشگران و صنایع کشور به اطلاعات و خدمات آزمایشگاهی؛
 ❖ آموزش و ارتقای دانش فنی کارشناسان آزمایشگاه‌ها و به اشتراک‌گذاری تجارب؛
 ❖ استانداردسازی فعالیت‌های آزمایشگاهی و ارائه خدمات با نتایج قابل اعتماد؛
 ❖ نیازسنجی صحیح برای توسعه توان آزمایشگاهی کشور و پرهیز از موازی کاری.

دامنه پوشش این شبکه شامل آزمایشگاه‌های خدماتی است و آزمایشگاه‌های پژوهشی، آموزشی و تشخیص طبی را شامل نمی‌شود. این شبکه علاوه بر مراکز آزمایشگاهی زیرمجموعه

و با کیفیت، تسهیل کند. این شبکه طی ده سال تأثیر قابل توجهی بر کیفیت و کمیت خدمات آزمایشگاهی و همچنین افزایش رضایت مشتریان از مراکز آزمایشگاهی کشور داشته است. بر همین اساس، در سال ۱۳۹۳ تصمیم گرفته شد تا دامنه پوشش خدمات آزمایشگاهی این شبکه از حوزه نانو، به همه حوزه‌های فناوری راهبردی گسترش یابد. در نتیجه با بازنگری دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی شبکه آزمایشگاهی فناوری نانو، از ابتدای تیرماه ۱۳۹۳، شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی فعالیت خود را به صورت رسمی آغاز کرد.

برنامه‌ها و سیاست‌های شبکه آزمایشگاهی

اهداف راهبردی شبکه آزمایشگاهی عبارتند از:
 ❖ استفاده بهینه از سرمایه‌های ملی در حوزه زیرساخت آزمایشگاهی؛

دوره‌های آموزشی و یا حضور کارشناسان آزمایشگاه‌های عضو در این دوره‌ها؛
 - حمایت از ایجاد و فعالیت کارگروه‌های تخصصی دستگاهی به منظور ایجاد جریان دانش و ارتقای توانمندی کارشناسان؛
 - حمایت از اخذ اعتبارنامه استاندارد ISO/IEC 17025 توسط مراکز عضو شبکه؛
 - حمایت از خرید تجهیزات آزمایشگاهی جدید ساخت ایران؛
 - حمایت از خرید تجهیزات آزمایشگاهی جدید خارجی؛
 - حمایت از پیاده‌سازی نرم‌افزار مدیریت اطلاعات آزمایشگاهی تولید داخل کشور.

◀ کارگروه‌های تخصصی

به منظور ایجاد بستری برای به اشتراک گذاری تجربیات و برقراری جریان دانش بین کارشناسان آزمایشگاه‌ها و ایجاد انگیزه برای آموختن روش‌های جدید انجام آزمون، کارگروه‌های تخصصی در شبکه آزمایشگاهی ایجاد شده و فعالیت می‌کنند. در هر کارگروه تخصصی، کارشناسانی از مراکز عضو شبکه حضور دارند که با یک نوع یا یک خانواده از دستگاه کار می‌کنند. تاکنون ۷ کارگروه تخصصی دستگاهی و یک کارگروه تخصصی استاندارد و کالیبراسیون در شبکه تشکیل و فعالیت می‌کنند و بیش از ۵۵۰ عضو دارند. از جمله دستاوردهای این کارگروه‌ها می‌توان به انتشار کتب تخصصی، تدوین و انتشار مقالات استاندارد ملی و انتشار مقالات

در صورت کسب امتیازات پایین، عضویت آزمایشگاه لغو می‌شود.

◀ ارزیابی دوره‌ای عملکرد اعضای

شبکه

عملکرد مراکز عضو شبکه به صورت سالانه بر اساس سه دسته شاخص کلی مشتری مداری، کارکرد و همکاری شبکه‌ای سنجیده و امتیازدهی می‌شود. مراکز آزمایشگاهی بر اساس امتیاز کسب شده در این ارزیابی، رتبه‌بندی خواهند شد. این امتیازدهی و رتبه‌بندی، معیار اصلی برای ادامه فعالیت آزمایشگاه‌ها در شبکه و همچنین حمایت از آنها خواهد بود.

◀ حمایت شبکه از مراکز عضو

شبکه

با توجه به این‌که این شبکه زیرمجموعه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ایجاد می‌شود، حمایت‌های معاونت از مراکز آزمایشگاهی، تنها در قالب عضویت در این شبکه صورت می‌گیرد. میزان و سقف این حمایت‌ها در شبکه بر اساس امتیاز و رتبه آزمایشگاه‌ها در ارزیابی‌های دوره‌ای تعیین و به مراکز اعلام می‌شود.

سرفصل‌های اصلی حمایتی شبکه عبارتند از:

- حمایت از تعمیر و نگهداری، ارتقا، کالیبراسیون و تأمین نمونه‌های مرجع استاندارد و قطعات برای تجهیزات موجود؛
- حمایت از برگزاری کارگاه‌ها و

سازمان‌های دولتی و وزارتخانه‌های مختلف، مراکز آزمایشگاهی بخش خصوصی را نیز در بر می‌گیرد. بخش‌های آزمایشگاهی وابسته به انواع مؤسسات تحقیقاتی و آموزش عالی اعم از دانشگاه، پژوهشگاه، مرکز تحقیقاتی و مواردی از این دست، می‌توانند در این شبکه عضو شده، فعالیت کنند.

◀ عضویت در شبکه

هر مرکز آزمایشگاهی دارای شرایط عضویت (بر اساس دستورالعمل ارائه شده در پایگاه اینترنتی شبکه به نشانی www.labsnet.ir)، می‌تواند درخواست عضویت خود را به دبیرخانه شبکه ارسال کند که پس از بررسی اطلاعات و توانمندی آزمایشگاه، در صورت احراز شرایط، به عنوان عضو آزمایشی در شبکه پذیرش می‌شود. مدت عضویت آزمایشی شش ماه است و طی این مدت، آزمایشگاه اطلاعات خود را در پایگاه اینترنتی شبکه ثبت می‌کند و با فرایندها و دستورالعمل‌های شبکه آشنا می‌شوند.

پس از اتمام دوره آزمایشی، گزارش عملکرد آزمایشگاه و خدماتی که به مشتریان ارائه داده است برای شبکه ارسال می‌شود و در صورتی که فعالیت آزمایشگاه طی این دوره مطلوب باشد، عضویت آزمایشگاه در شبکه قطعی خواهد شد.

عضویت آزمایشگاه‌های عضو قطعی شبکه به صورت سالانه ارزیابی می‌شود و

تخصصی دستگاهی اشاره کرد. علاوه بر این، این کارشناسان تجربیات خود را در قالب شبکه اجتماعی تخصصی به اشتراک می‌گذارند و به سوالات یکدیگر و همچنین پژوهشگران و صنعتگران علاقمند، پاسخ می‌دهند.

◀ **ارایه خدمات آزمایشگاهی اعتباری**

به منظور تسهیل در دسترسی مجریان طرح‌های پژوهشی به خدمات آزمایشگاهی، سامانه ارایه اعتباری خدمات آزمایشگاهی ایجاد و فعال شده است. از مهمترین مزایای

این سامانه موارد زیر را می‌توان نام برد:

- عدم نیاز به مشغول شدن محقق به انجام فرایندهای مالی به منظور پرداخت هزینه آزمون به آزمایشگاه؛

- مدیریت منابع مالی و انتقال زمان تأمین منابع مالی بخش هزینه خدمات آزمایشگاهی طرح‌ها و پروژه‌ها به پس از دریافت خدمات؛

- فراهم‌سازی امکان نظارت بر دریافت خدمات آزمایشگاهی از نظر زمان انجام آزمون‌ها و همچنین ارتباط آنها با موضوع طرح؛

- فراهم‌سازی امکان ارایه پژوهانه استفاده از خدمات آزمایشگاهی مراکز عضو شبکه به محققان، برگزیدگان مسابقات علمی و مواردی از این دست در قالب جایزه.

در این سامانه، پژوهشگر به آزمایشگاه مراجعه می‌کند و با ارایه کارت ملی، خدمات مورد نیاز خود را تا سقف اعتبار تعریف شده برای وی، به صورت رایگان دریافت می‌کند و نیازی به پرداخت هزینه ندارد. آزمایشگاه‌ها هر چند ماه یکبار طی نامه‌ای درخواست پرداخت هزینه این خدمات را

به شبکه ارسال می‌کنند و این مبلغ از سوی شبکه به آزمایشگاه پرداخت می‌شود.

شایان ذکر است که موارد متعددی همچون طرح سرآمدان علمی ایران، مسابقه ملی فناوری نانو، المپیاد دانش‌آموزی نانو، جشنواره ملی فناوری نانو و غیره، طی توافقنامه با شبکه آزمایشگاهی، از خدمات این سامانه به منظور تخصیص اعتبار برای محققان استفاده می‌کنند.

◀ **باشگاه مشتریان شبکه و تخفیف خدمات آزمایشگاهی**

به منظور تشویق متقاضیان استفاده از خدمات آزمایشگاهی در کشور به استفاده از خدمات آزمایشگاهی مراکز عضو شبکه آزمایشگاهی و همچنین تسهیل در دسترسی ایشان به خدمات مورد نیاز، باشگاه مشتریان شبکه آزمایشگاهی ایجاد شده است. متقاضیان حقیقی و حقوقی می‌توانند در این باشگاه عضو شوند و از مزایای آن بهره‌مند شوند.

یکی از مزایای عضویت در این باشگاه، بهره‌مندی از تخفیف دریافت خدمات آزمایشگاهی است که هم‌اکنون این تخفیف

به میزان ۱۵ درصد هزینه انجام هر آزمون و در مجموع تا سقف ۱۰ میلیون ریال است. شایان ذکر است با توجه به این‌که تخفیف‌های لحاظ شده در این سامانه از طریق سامانه می‌شود، همه مزایای آن سامانه را نیز در بر خواهد داشت.

اکنون، کارگروه دانش‌بنیان معاونت علمی، طرح تخفیف ویژه شرکت‌های مشمول قانون دانش‌بنیان را از طریق این سامانه ارایه می‌کند که طی آن ۳۰ درصد هزینه آزمون‌های مورد نیاز شرکت‌های دانش‌بنیان تا سقف ۲۰ میلیون ریال پرداخت می‌شود. همچنین بنیاد ملی نخبگان، ۶۰ درصد هزینه آزمون‌های

اشخاص منتخب خود را از طریق این سامانه تا سقف ۱۵ میلیون ریال پرداخت می‌کند. علاوه بر این موارد، طرح‌های متنوع دیگری نیز از طریق سازمان‌های حمایت‌کننده و همچنین مراکز آزمایشگاهی عضو شبکه به صورت دوره‌ای یا مناسبتی ارایه می‌شود.

◀ **بهره‌مندی مراکز خصوصی عضو شبکه از حمایت‌های قانون دانش‌بنیان**

بر اساس توافق صورت گرفته بین شبکه آزمایشگاهی و کارگروه تشخیص صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان معانت علمی، دسته‌بندی خدمات آزمایشگاهی نیز در فهرست خدمات و کالاهای دانش‌بنیان قرار گرفت. همچنین آزمایشگاه‌های خصوصی عضو شبکه آزمایشگاهی نیز می‌توانند به منظور بهره‌مندی از مزایای قانون دانش‌بنیان در سامانه دانش‌بنیان ثبت نام کنند و بررسی شرایط این آزمایشگاه‌ها توسط کارگزار ویژه و با همکاری شبکه آزمایشگاهی انجام می‌شود.